

Natuurtoets

In het kader van de Wet natuurbescherming en Verordening ruimte

Plangebied: Steehof Fase 3, Yerseke

Opstellers: M. Oomen & F. A. van Meurs

Natuurtoets

In het kader van de Wet natuurbescherming en Verordening ruimte

Ondertitel	Plangebied: Steehof Fase 3, Yerseke
Opsteller	M. Oomen & F. A. van Meurs
Datum	05-04-18
Versienummer	02
Rapportkenmerk	ER20170913v02
Aantal pagina's	34
Opdrachtgever	Ruimtelijk Advies Bureau Zweistra & Van Gurp B.V.
Contactpersoon	J. Vogel – Zweistra
Collegiale toets	T. Breur
Wijze van citeren	Oomen, M. & F. A. van Meurs, 2018. Natuurtoets. In het kader van de Wet natuurbescherming en Verordening ruimte. Plangebied: Steehof Fase 3, Yerseke. Rapportkenmerk PER20170913v02. Ecoresult B.V., Dordrecht.

Ecoresult B.V.
Van Ravesteyn-erf 156
3315 DK Dordrecht
078 75 184 12
info@ecoresult.nl
www.ecoresult.nl

© copyright Ecoresult B.V. 2018

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende.

Ecoresult B.V. kan door opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.

INHOUDSOPGAVE

1 Inleiding.....	5
1.1 Aanleiding.....	5
1.2 Doel.....	5
1.3 Leeswijzer.....	5
2 Toelichting onderzoekskader.....	7
2.1 Wet natuurbescherming.....	7
2.2 Verordening ruimte.....	8
3 Omschrijving plangebied.....	11
3.1 Algemeen.....	11
3.2 Beschrijving.....	11
3.3 Voorgenomen ontwikkelingen.....	12
3.4 Planning.....	13
4 Onderzoeksresultaten beschermde gebieden.....	15
4.1 Wet natuurbescherming.....	15
4.2 Verordening ruimte.....	16
5 Onderzoeksresultaten beschermde soorten.....	19
5.1 Algemeen.....	19
5.2 Soorten Vogelrichtlijn.....	20
5.3 Soorten Habitatrichtlijn.....	22
5.4 Nationaal beschermde soorten.....	25
6 Conclusies en aanbevelingen.....	27
6.1 Beschermde gebieden.....	27
6.2 Beschermde soorten.....	27
6.3 Aanbevelingen.....	28
7 Geraadpleegde bronnen.....	31
7.1 Literatuur.....	31
7.2 Internet.....	31
Bijlage 1 Foto-impressie plangebied.....	33

1 Inleiding

1.1 *Aanleiding*

In opdracht van Ruimtelijk Advies Bureau Zweistra & Van Gorp B.V. heeft Ecoresult B.V. een natuurtoets uitgevoerd. Het plangebied voor deze natuurtoets betreft Steehof Fase 3, Yerseke, gemeente Reimerswaal, provincie Zeeland. De aanleiding voor dit onderzoek is woningbouw, aanleg van infrastructuur en aanleg van een watergang (zie verder hoofdstuk 3). Deze werkzaamheden kunnen schadelijke effecten hebben op beschermde soorten en natuurgebieden. Wet- en regelgeving voor flora, fauna en natuurgebieden kan hierdoor worden overtreden. Deze natuurtoets zoomt in op de (mogelijke) effecten door de activiteiten en op welke wijze gehandeld dient te worden.

1.2 *Doel*

Door middel van een oriënterend bronnen- en veldonderzoek zal worden onderzocht of de geplande werkzaamheden kunnen leiden tot:

- Overtreding van verbodsbepalingen voor (potentieel) aanwezige soorten flora en fauna. In het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb).
- Een (significant) negatief effect op instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. In het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb).
- Een (significant) negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Of een negatief effect op anderzijds beschermde natuurgebieden op provinciaal niveau (o.a. bijzondere provinciale natuurgebieden, bijzondere provinciale landschappen, belangrijke weidevogel gebieden). In het kader van de Verordening ruimte.

1.3 *Leeswijzer*

In deze rapportage wordt allereerst het kader beschreven waar aan getoetst wordt. Vervolgens wordt het plangebied en de geplande activiteiten beschreven. Hierna worden per beschermingsregime de voor het plangebied relevante beschermde gebieden en beschermde soorten beschreven en

beoordeeld. In de conclusie worden de resultaten van dit oriënterend onderzoek samengevat en wordt (indien van toepassing) geadviseerd welk aanvullend onderzoek noodzakelijk is. Afgesloten wordt met een bronvermelding en een fotobijlage van het plangebied ten tijde van het oriënterend veldbezoek.

2 Toelichting onderzoekskader

2.1 *Wet natuurbescherming*

Per 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (Wnb) van kracht. Deze nieuwe wet is een vervanging en samenbundeling van drie voorgaande wetten; de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en Faunawet¹. Tevens heeft er een decentralisatie van het bevoegd gezag plaatsgevonden: per 1 januari 2017 zijn de provincies verantwoordelijk voor de vergunningen en ontheffingen. De Wnb is op te delen in grofweg drie delen:

2.1.1 Bescherming van gebieden

De Wnb richt zich met de bescherming van natuurgebieden uitsluitend op Natura 2000-gebieden. Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. In Natura 2000-gebieden worden bepaalde dier- en plantsoorten en hun natuurlijke leefomgeving beschermd om de biodiversiteit te behouden. Invloeden (ook van buitenaf) mogen deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar brengen.

2.1.2 Bescherming van soorten

De Wnb onderscheidt drie verschillende beschermingsregimes, met elk hun eigen verbodsbepalingen (zie tabel 1). De eerste twee categorieën zijn gebaseerd op de door de Europese Unie opgestelde Vogelrichtlijn (uit 1979) en de Habitatrichtlijn (uit 1992). Het derde beschermingsregime betreft soorten die niet op Europees niveau beschermd zijn, maar wel op landelijk niveau: de Nationaal beschermde soorten (in de wet aangeduid als “andere soorten”). Als bevoegd gezag heeft iedere afzonderlijke provincie (een aantal) algemene soorten uit deze derde categorie vrijgesteld van ontheffingsplicht. Wel geldt altijd voor alle soorten de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat men bij werkzaamheden met mogelijk negatief effect op planten en dieren, maatregelen dient te nemen (binnen wat redelijkerwijs van men verwacht kan worden) om onnodige schade aan planten of dieren te voorkomen².

1 www.rvo.nl

2 Ministerie van Economische zaken (2016) Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wnb	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wnb	Beschermingsregime Nationaal beschermde soorten (andere soorten) § 3.3 Wnb
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Tabel 1: Soortenbescherming en verbodsbepalingen volgens de Wnb

2.1.3 Bescherming van houtopstanden

De bescherming van houtopstanden betreft voornamelijk een voortzetting van de Boswet en richt zich op de instandhouding van het bosareaal. Bij houtopstanden groter dan 10 are of 20 rijbomen en gelegen buiten de bebouwde kom geldt een meldplicht, herplantplicht en mogelijke oplegging van een kapverbod. In deze natuurtoets blijft de bescherming van houtopstanden buiten beschouwing.

2.2 Verordening ruimte

In de verordening ruimte is het Natuurnetwerk Nederland (NNN) vastgelegd. Het Natuurnetwerk

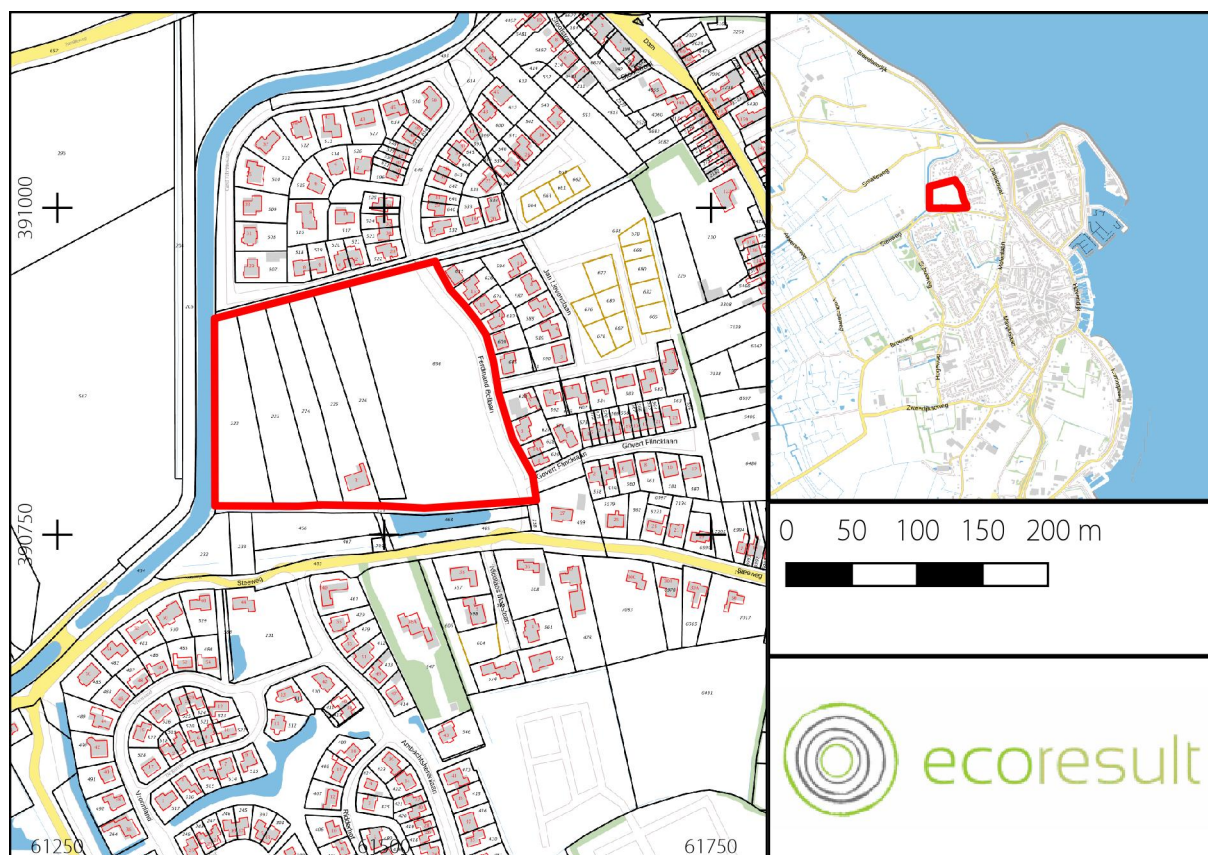
Nederland (NNN) is een netwerk van groene gebieden, voorheen bekend als de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het NNN wordt beschermd via het planologisch kader. Het NNN is verankerd in de bestemmingsplannen waarin de regels uit de provinciale Verordening ruimte zijn verwerkt. Het ruimtelijke beleid voor het NNN kent het “nee, tenzij” principe en is gericht op ‘behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke waarden en kenmerken’ van het NNN.

Naast het NNN kan de provincie planologische bescherming aan gebieden toekennen door hen aan te wijzen als “bijzondere provinciale natuurgebieden” of “bijzondere provinciale landschappen”. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan de bescherming van belangrijke weidevogelgebieden. Het NNN kent geen uniform beschermingsregime. Iedere provincie kan een eigen invulling geven aan bijvoorbeeld compensatie. Het beschermingsregime van overige op provinciaal niveau beschermde gebieden kan sterk verschillen tussen provincies.

3 Omschrijving plangebied

3.1 Algemeen

Het plangebied betreft een voormalige akker gelegen tussen de Ferdinand Bolstraat, Johannes Vermeerlaan en de Steeweg, te Yerseke, gemeente Reimerswaal, provincie Zeeland. Het terrein ligt in het noordwestelijk deel van de bebouwde kom van Yerseke. Zie Afbeelding 1.

Afbeelding 1: Ligging plangebied. Voor de ligging in Yerseke, zie de kaartinzet rechtsonder. Het plangebied is rood gemarkeerd. Kaartbron: PDOK.

3.2 Beschrijving

- Het plangebied bestaat uit een voormalig agrarisch perceel, welke deels in gebruik is als akker en deels begroeid is met gras.
- In het plangebied is geen bebouwing aanwezig.
- In het plangebied zijn geen bomen aanwezig.

- Het plangebied wordt aan de westzijde begrensd door een circa 15 meter brede watergang. Langs de Johannes Vermeerlaan ligt een smalle, dichtbegroeide kavelsloot. In het noordoostelijk deel van het plangebied is een aanzet gemaakt voor een nieuwe watergang.
- Langs de zuidzijde is een kleine waterberging aanwezig. Deze waterberging maakt deel uit van het Natuurnetwerk Zeeland.
- Het plangebied is aan de zuid-, oost- en noordzijde ingeklemd door woningen en maakt deel uit van de nieuwbouwwijk Steehof. Aan de westzijde zijn akkerpercelen aanwezig.
- Verlichting is aanwezig langs de straat kant in de vorm van lantaarnpalen. De verlichting is gericht op de rijbaan.
- Aan de oost-, west- en zuidzijde van het plangebied staan rijen bomen. Afstand tussen het plangebied en deze bomen bedraagt tenminste 10 meter. Tussen de bomen en het plangebied zijn wegen, water en groen aanwezig.
- Lijnvormige elementen zijn net buiten het plangebied aanwezig langs de randen van het in de vorm van bomen en wegen.

Afbeelding 2: Het plangebied, gezien vanuit het zuidoosten. Foto: A. van Meurs, Ecoresult B.V.

Zie bijlage 1 voor een foto-impressie van het plangebied.

3.3 Voorgenomen ontwikkelingen

De woonwijk Steehof, waar het plangebied deel van uit maakt, wordt in verschillende fases gerealiseerd. De gronden in fase 1 en 2 zijn reeds uitgegeven. Omdat de verkaveling voor het huidige

plangebied, fase 3, 10 jaar geleden is ontworpen voldoet deze niet meer aan de huidige marktvraag. Daarom is besloten een nieuwe verkaveling voor deze fase te maken. Ten behoeve van deze wijziging is het noodzakelijk een nieuw bestemmingsplan op te stellen. Uiteindelijk worden 18 twee-onder-een-kap-woningen en 20 vrijstaande woningen gebouwd. Daarnaast worden ondergrondse infrastructuur en kavelsloten aangelegd. Centraal in het plangebied komt een bomenrij. Zie Afbeelding 3.

Afbeelding 3: Voorbeeldverkaveling plangebied. Kaartbron: gemeente Reimerswaal.

3.4 Planning

De exacte planning van de voorgenomen ontwikkelingen is op dit moment nog niet bekend.

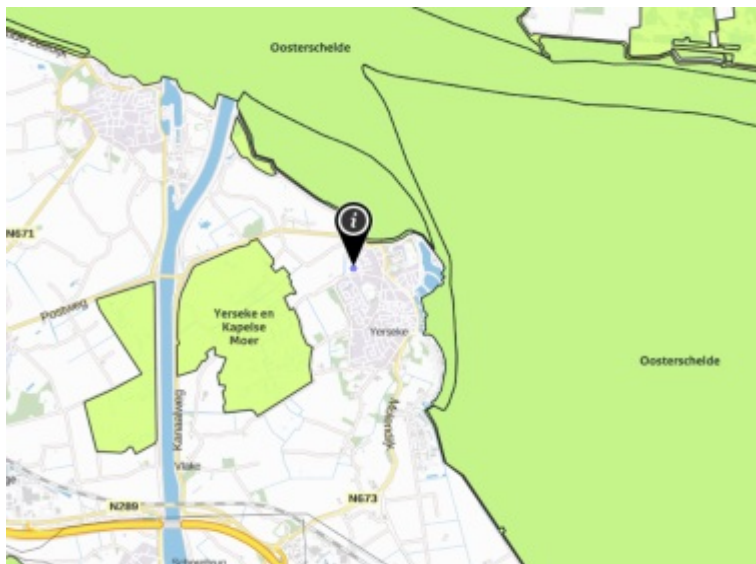
4 Onderzoeksresultaten beschermde gebieden

4.1 *Wet natuurbescherming*

4.1.1 Natura 2000

Het plangebied is niet gelegen in een Natura 2000-gebied³, zie Afbeelding 4. Op een afstand van circa 400 meter (ten oosten) van het plangebied ligt het Natura 2000-gebied "Oosterschelde". Op een afstand van circa 800 meter (ten westen) van het plangebied ligt het Natura 2000-gebied "Yerseke en Kapelse Moer". Invloeden (ook van buitenaf) mogen de instandhoudingsdoelstellingen van de betreffende Natura 2000-gebieden niet in gevaar brengen. Negatief effect door geluid, trilling of verlichting op bovengenoemde gebieden valt uit te sluiten op basis van de afstand van deze gebieden tot het plangebied en de aard van de activiteiten die hier zullen plaatsvinden. Een (significant) negatief effect als gevolg van stikstofdepositie is, gelet op de omvang van de planontwikkeling, niet uit te sluiten. Het is niet mogelijk om een exacte effectbeoordeling te maken omdat gedetailleerde informatie over uitstoot als gevolg van verkeer en gebruik niet beschikbaar zijn. Om hierover meer zekerheid te krijgen is een Aeries-berekening noodzakelijk. De uitkomst van deze berekening bepaald of een ontheffing nodig is.

3 <https://calculator.aeries.nl/calculator/#>

Afbeelding 4: De ligging van Natura 2000-gebieden (groen) ten opzichte van het plangebied (zwarte markering). Bron: <https://calculator.aerius.nl/calculator/#>

4.2 Verordening ruimte

4.2.1 Natuurnetwerk Zeeland

Het plangebied is niet gelegen in het Natuurnetwerk Zeeland (NNZ)⁴. Het dichtstbijzijnde NNZ ligt direct ten zuiden van het plangebied. Dit betreft een grasveld en een waterberging, met een totaal oppervlak van circa 0,5 hectare. Het natuurbeheertype betreft N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland. Zie Afbeelding 5.

Afbeelding 5: Het Natuurnetwerk Zeeland, direct ten zuiden van het plangebied. Foto: F. A. van Meurs, Ecoresult B.V.

⁴ <https://zldgwb.zeeland.nl/geoloket/?Viewer=NatuurLandschap>

Op een afstand van circa 150 meter ten noorden ligt het Dorpsbos Yerseke, welke eveneens het natuurgebeenteype N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland heeft. Zie Afbeelding 6. Deze gebieden maken deel uit van het Natuurnetwerk Zeeland.

*Afbeelding 6: NNZ-gebieden (groen) ten opzichte van het plangebied (rood omkaderd).
Bron: <https://zldgwb.zeeland.nl/geoloket/?Viewer=NatuurLandschap>*

Kruiden- en faunarijke graslanden zijn over het algemeen extensief beweede of gehooide graslanden, waarbij kruiden een oppervlakte beslaan van tenminste 20%⁵. Dit beheertype is van belang voor vlinders en andere insecten, vogels en kleine zoogdieren. Goed ontwikkelde kruiden- en faunarijke graslanden hebben een gevarieerde structuur (variatie in hoogte van de vegetatie, type vegetatie, vochtigheid). De meeste overgebleven kruidenrijke graslanden liggen in overhoekjes van het agrarische gebied of komen voor in natuurgebieden. Kruiden- en faunarijk grasland wordt bij een goede kwaliteit gekenmerkt door variatie in structuur (ruigte en plaatselijk struweel, hogere en lage vegetatie) en een kruidenrijke graslandbegroeiing die rijk is aan kleine fauna. Gradiënten binnen (grond)waterpeil en voedselrijkdom zorgen voor diverse vegetatietypen. De natuurwaarde wordt in stand houden door middel van beheermaatregelen. Het type is o.a. van belang voor vlinders en andere insecten, vogels en kleine zoogdieren.

De plantensoortensamenstelling in het aan het plangebied grenzende Natuurnetwerk Zeeland is

⁵ <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/index-natuur-en-landschap/de-index-natuur-en-landschap/natuurtypen/n12-rijke-graslanden-en-akkers/n12-02/>

monotoon en bestaat overwegend uit algemeen voorkomende soorten. Diverse voor dit beheertype kenmerkende vegetatie ontbreekt. Hierdoor heeft het NNZ een beperkte natuurwaarde. Dit heeft voornamelijk te maken met de te hoge voedselrijkdom. Het gebied, met een gering oppervlak, ligt geïsoleerd van de andere natuurnetwerk-gebieden. Voor voortplantingsplaatsen van weidevogels is het NNZ grenzend aan het plangebied ongeschikt, vanwege de geringe oppervlakte en de ligging direct naast een weg. Het oppervlaktewater ligt tenminste een meter lager dan het maaiveld. Er is dus sprake van een redelijk droge vegetatie. Het NNZ is wel van belang voor kleine zoogdieren. Diverse muizensoorten vinden hier verblijfplaatsen en functioneel leefgebied. Andere soorten, zoals egel, bunzing, wezel en hermelijn, vinden hier foerageergebied.

Conform de Verordening ruimte van de Provincie Zeeland mogen geen bestemmingen aangewezen of regels gesteld worden die het mogelijk maken dat de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNZ significant aantasten, tenzij er sprake is van een groot openbaar belang en mitigerende maatregelen worden getroffen.

De planontwikkeling vindt plaats buiten het NNZ. Activiteiten zullen niet plaatsvinden binnen het NNZ. De ontwikkeling van de wijk heeft geen effecten op het beheertype "Kruidenrijke graslanden". Het habitat is ongevoelig voor verstoring door geluid, licht en trillingen. Wel is het gevoelig voor verontreiniging. Potentieel binnen het NNZ voorkomende fauna kan wel gevoelig zijn voor verstoring, maar gelet op de functie van het NNZ en de ligging in een woonwijk, met regelmatig spelende kinderen, zal er sprake zijn van een gewenning aan deze verstoring.

Verontreiniging dient te worden voorkomen. Afval mag niet worden gedeponneerd en voorkomen dient te worden dat afval en bouwmaterialen in het NNZ terecht komen. Er kan een toename plaatsvinden als gevolg van menselijk gebruik. Gelet op de huidige ligging nabij een woonwijk zal er geen significante grotere verstoring plaatsvinden als gevolg van deze menselijke activiteiten.

Aanvullend (veld)onderzoek is niet noodzakelijk. Wel dienen tijdens de bouwactiviteiten maatregelen te worden getroffen om te voorkomen dat verontreiniging (afval, bouwmaterialen) plaatsvindt.

5 Onderzoeksresultaten beschermde soorten

5.1 *Algemeen*

Het verkennend veldonderzoek is uitgevoerd op 25-08-2017 door F. A. van Meurs, ecologisch deskundige⁶ bij Ecoresult B.V. Het complete plangebied is – daar waar nodig – met hulp van een verrekijker (Leica Trinovid 10x42) onderzocht.

De Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) is geraadpleegd om een indruk te krijgen over de aanwezigheid van beschermde soorten rondom het plangebied. De tabellen in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op waarnemingen uit de NDFF database van de afgelopen 5 jaar.

Op basis van het bronnenonderzoek en de aanwezige habitats was een goede inschatting van de potenties en aan- of afwezigheid van de beschermde soorten te maken.

⁶ Voor een definitie van ecologisch deskundige wordt verwezen naar <https://mijn.rvo.nl/ecologisch-deskundige?inheritRedirect=true>

5.2 Soorten Vogelrichtlijn

5.2.1 Bronnenonderzoek

Soort	Soortgroep	Afstand
Boomvalk	Vogels met vaste verblijfplaats	0 - 1 km
Buizerd	Vogels met vaste verblijfplaats	0 - 1 km
Gierzwaluw	Vogels met vaste verblijfplaats	0 - 1 km
Grote Gele Kwikstaart	Vogels met vaste verblijfplaats	0 - 1 km
Havik	Vogels met vaste verblijfplaats	0 - 1 km
Huismus	Vogels met vaste verblijfplaats	0 - 1 km
Kerkuil	Vogels met vaste verblijfplaats	0 - 1 km
Ooievaar	Vogels met vaste verblijfplaats	0 - 1 km
Ransuil	Vogels met vaste verblijfplaats	0 - 1 km
Slechtvalk	Vogels met vaste verblijfplaats	0 - 1 km
Sperwer	Vogels met vaste verblijfplaats	0 - 1 km
Wespendief	Vogels met vaste verblijfplaats	0 - 1 km

Tabel 2: Waargenomen vogels met vaste rust- of verblijfplaatsen binnen een afstand van 5 km van het plangebied. Bron: NDFF – quickscanhulp, geraadpleegd op 21-08-2017.

5.2.2 Verkennend veldonderzoek

5.2.2.1 Jaarrond beschermde nesten

Het plangebied is ongeschikt voor voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels met jaarrond beschermde nesten in gebouwen en bomen. In het plangebied zijn bebouwing en bomen afwezig. In de bomen in de omgeving van het plangebied zijn geen nesten aangetroffen (of sporen hiervan) van boombroedende vogels met een jaarrond beschermde verblijfplaats. Vanwege de afwezigheid van gebouwen en bomen of struikgewas in het plangebied bestaat er geen potentie voor functioneel leefgebied van de huismus in het plangebied. Het plangebied is wel potentieel geschikt als jachtgebied (muizen, haas) voor roofvogels en uilen, zoals de buizerd, kerkuil, ransuil en steenuil. Het plangebied wordt omringd door soortgelijke agrarische percelen, ten westen van het plangebied.

5.2.2.2 Niet jaarrond beschermde nesten

Het plangebied is in de huidige situatie ongeschikt voor voortplantingsplaatsen van vogels met niet jaarrond beschermde nesten⁷.

⁷ Zie voor een overzicht van al deze zogenaamde categorie 5 vaste nesten:
<http://www.natuurtoezicht.nl/wp/wp-content/uploads/2013/05/Aangepaste-lijst-jaarrond-beschermde->

5.2.2.3 *Algemene broedvogels*

Het plangebied is geschikt als voortplantingsplaats voor algemene vogels zoals akkervogels (bijvoorbeeld Kievit, scholekster, kleine plevier, veldleeuwerik). Dit betreffen vogels die hun nesten/legsels op kale gronden bouwen of in het gras. Nesten van deze vogels vallen (in dit geval) alleen tijdens het broedseizoen (grootweg 15 maart t/m 15 augustus) onder de bescherming van de Wnb.

5.2.3 Effectbeoordeling en toetsing

5.2.3.1 *Jaarrond beschermde nesten*

Het plangebied is ongeschikt voor vogels met jaarrond beschermde nesten. Potentieel geschikte voortplantingsplaatsen of vaste rust- en verblijfplaatsen voor deze soorten zijn afwezig. Tevens ontbreekt binnen het plangebied potentieel essentieel functioneel leefgebied van vogels met jaarrond beschermde nesten. Grenzend aan het plangebied is volop alternatief functioneel leefgebied aanwezig in de vorm van agrarisch landbouw en natuurgebieden. Gelet op de afstand en de activiteiten zal er geen significante verstoring tijdens de werkzaamheden niet plaatsvinden. Aanvullend (veld)onderzoek is niet nodig. De activiteiten kunnen worden uitgevoerd. Het aanvragen van een ontheffing Wet natuurbescherming is niet nodig.

5.2.3.2 *Niet jaarrond beschermde nesten*

Het plangebied is in de huidige situatie ongeschikt voor vogels waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. Tijdens de werkzaamheden kan het plangebied echter wel geschikt zijn voor deze soorten. Het betreft hier met name oeverwal. Deze broedt hier nu niet door het ontbreken van steile zanderige wanden. Tijdens de werkzaamheden van de bouw moet voorkomen worden dat dit wordt gecreëerd. Maatregelen om te voorkomen dat oeverwal zich vestigen op het werkterrein.

- Op het werkterrein dienen steilwanden geheel voorkomen te worden en voorafgaand aan het broedseizoen schuin afgegraven te worden. Dit geldt voor zowel grotere zanddepots als steile wanden van slechts enkel m2 groot.
- Op het werkterrein wordt tussen 15 maart- september voorkomen dat er (tijdelijke) grond- en/of zanddepots ontstaan die als resp. voortplantingsbiotoop voor oeverwal zouden kunnen functioneren.
- Indien niet voorkomen kan worden dat grond- en/of zanddepots tussen 15 maart en september blijven liggen, dienen deze grond- en/of zanddepots direct na afwerking afgedekt

te worden met landbouwplastic of een goed afsluitend zeildoek.

- Het creëren van een geschiktere broedplaats in de vorm van een enkele meters hoge zandhoop met aan minimaal één zijde een (zeer) steile wand. Deze zandhoop wordt gerealiseerd buiten de invloed van de werkzaamheden waardoor oeverwaluwen een geschikter alternatief hebben dan het eigenlijke werkterrein.

5.2.3.3 *Algemene vogels*

Het plangebied is potentieel geschikt als voortplantingsplaats voor algemene vogels, zoals kievit, scholekster, kleine plevier, veldleeuwerik. Nesten van algemene vogels vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van de wet. Tijdelijke schadelijke effecten door uitvoering van de werkzaamheden op bezette nesten van algemene vogels zijn onder andere te voorkomen door onder andere buiten het broedseizoen te werken (grotweg de periode 15 maart – 15 augustus). In gebruik zijnde vogelnesten mogen in principe nooit worden verstoord.

5.3 *Soorten Habitatrichtlijn*

5.3.1 Bronnenonderzoek

Soort	Soortgroep	Afstand
Rugstreeppad	Amfibieën	0 - 1 km
Bruinvis	Zoogdieren	0 - 1 km
Bultrug	Zoogdieren	1 - 5 km

Tabel 3: Waargenomen habitatrichtlijnsoorten binnen een afstand van 5 km van het plangebied. Bron: NDFF – quickscanhulp, geraadpleegd 21-08-2017.

5.3.2 Verkennend veldonderzoek

5.3.2.1 *Vleermuizen*

Aanwezigheid van voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen van boom- en gebouwbewonende vleermuizen kan worden uitgesloten op basis van afwezigheid van bomen en bebouwing in het plangebied. Het plangebied is onbebouwd en vrij van hoge vegetatie, hierdoor vormt het geen onderdeel van een belangrijke ruimtelijke structuur welke als vliegroute kan dienen. Vanwege de afwezigheid van hoge begroeiing is het tevens ongeschikt als essentieel foerageergebied. Rondom het plangebied staan gebouwen die geschikt zijn voor vaste rust- en verblijfplaatsen en

voortplantingsplaatsen. Afstand tussen het plangebied en deze gebouwen bedraagt tenminste 15 meter (met tussen het plangebied en deze bebouwing openbare wegen en voortuinen). De bomen in de omgeving van het plangebied staan op grotere afstand met tussen het plangebied en deze bomen openbare wegen en watergangen). In de directe omgeving van het plangebied zijn vergelijkbare locaties aanwezig die (kunnen) fungeren als vliegroute en foerageergebied (tuinen, bomenrijen, velden, weilanden).

5.3.2.2 *Amfibieën, reptielen en vissen*

Het plangebied is door het ontbreken van ondiepe plassen ongeschikt voor rugstreeppad en andere amfibieën uit de Habitatrichtlijn. Dichtstbijzijnde gebieden waar rugstreeppad voorkomt liggen binnen een afstand van 1 kilometer van het plangebied⁸. Andere amfibieën, reptielen en vissen worden niet verwacht. Geschikte habitats zijn afwezig of het plangebied ligt niet in het bekende verspreidingsgebied van betreffende soorten.

5.3.2.3 *Overige Habitatrichtlijnsoorten*

Overige Habitatrichtlijnsoorten te weten vaatplanten, grondgebonden zoogdieren, zeezoogdieren, dagvlinders, libellen, kevers, kreeftachtigen en weekdieren worden in het plangebied niet verwacht. Geschikte habitats zijn afwezig of het plangebied ligt niet in het bekende verspreidingsgebied van betreffende soorten. Ook andere bronnen maken eveneens geen melding van beschermde soorten in de omgeving. Wilgenbossen en oude eiken, het geschikte habitat voor tonghaarmuts, komen binnen en grenzend aan het plangebied niet voor. Het plangebied is niet gelegen in of aan zout water, en derhalve ongeschikt voor zeezoogdieren, zoals bruinvis en bultrug.

5.3.3 Effectbeoordeling en toetsing

In het plangebied bestaat in de huidige situatie geen potentie voor de aanwezigheid van voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen, essentieel functioneel leefgebied en groeiplaatsen van habitatrichtlijnsoorten. Deze soorten zijn op basis van habitatvoorkeur en afwezigheid van geschikte plekken en sporen redelijkerwijs uit te sluiten.

De bebouwing buiten het plangebied is potentieel geschikt voor vleermuizen, deze mogelijke verblijfplaatsen liggen echter buiten de invloedssfeer van de activiteiten binnen het plangebied. De activiteiten vinden niet plaats buiten het plangebied. Doordat het plangebied geen potentie biedt als essentiële vliegroute of essentieel foerageergebied kan worden uitgesloten dat de geplande

8 <https://www.hetzeeuwse-landschap.nl/natuurgebieden/yerseke-moer>

ontwikkeling negatief effect heeft op mogelijk aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen in de omgeving. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk, de Wet natuurbescherming wordt niet overtreden.

Het plangebied kan tijdens de uitvoering van de werkzaamheden geschikt habitat bieden voor de rugstreeppad. Voorkomen moet worden dat deze gecreëerd wordt tijdens de werkzaamheden.

Maatregelen om de te voorkomen dat rugstreeppadden zich vestigen op het werkterrein zijn:

- Op het werkterrein wordt voorkomen dat er (tijdelijke) grond- en/of zanddepots en takkenbossen ontstaan die als resp. voortplantingshabitat of functioneel leefgebied van rugstreeppad zouden kunnen functioneren.
- Indien niet voorkomen kan worden dat grond- en/of zanddepots meer dan 4 weken blijven liggen, dienen deze grond- en/of zanddepots direct na afwerking afgedekt te worden met landbouwplastic of aan de onderzijde een goed afsluitend zeildoek, of;
- Het plaatsen van paddenwerende schermen rondom het werkterrein of de zanddepots. De schermen zijn 50 centimeter hoog en steken minimaal 10 centimeter in de grond. Deze schermen dienen regelmatig gecontroleerd te worden op scheuren of gaten.
- Het voorkomen van vorming van ondiepe plassen op het werkterrein.
- Deze maatregelen dienen tevens getroffen te worden voorafgaand aan de winterrustperiode van rugstreeppad. Deze loopt globaal van oktober tot en met maart. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van rugstreeppad.
- Indien ondanks het treffen van maatregelen zich onverhoopt toch rugstreeppadden op het terrein vestigen mogen aanwezige rugstreeppadden, door een ecologisch deskundige, over kleine afstanden en binnen korte tijd verplaatst worden naar geschikt habitat buiten het werkterrein om ze te beschermen tegen nadelige gevolgen van de werkzaamheden. Voor deze handeling is geen ontheffing van de Flora- en faunawet nodig, omdat het niet de bedoeling is de dieren (definitief) aan de natuur te onttrekken.

5.4 Nationaal beschermde soorten

5.4.1 Bronnenonderzoek NDFF

Soort	Soortgroep	Afstand	Provinciale vrijstelling Zeeland
Kleine watersalamander	Amfibieën	0 - 1 km	Ja
Akkerdoornzaad	Vaatplanten	0 - 1 km	Nee
Dreps	Vaatplanten	0 - 1 km	Nee
Groot spiegelklokje	Vaatplanten	0 - 1 km	Nee
Kleine wolfsmelk	Vaatplanten	0 - 1 km	Nee
Naakte lathyrus	Vaatplanten	0 - 1 km	Nee
Naaldenkervel	Vaatplanten	0 - 1 km	Nee
Bosmuis	Zoogdieren	0 - 1 km	Ja
Bunzing	Zoogdieren	0 - 1 km	Ja
Egel	Zoogdieren	0 - 1 km	Ja
Gewone zeehond	Zoogdieren	0 - 1 km	Nee
Haas	Zoogdieren	0 - 1 km	Ja
Hermelijn	Zoogdieren	0 - 1 km	Ja
Huisspitsmuis	Zoogdieren	0 - 1 km	Ja
Konijn	Zoogdieren	0 - 1 km	Ja
Vos	Zoogdieren	0 - 1 km	Ja
Bastaardkikker	Amfibieën	1 - 5 km	Ja
Bruine kikker	Amfibieën	1 - 5 km	Ja
Gewone pad	Amfibieën	1 - 5 km	Ja
Aardmuis	Zoogdieren	1 - 5 km	Ja
Grijze zeehond	Zoogdieren	1 - 5 km	Nee
Ondergrondse woelmuis	Zoogdieren	1 - 5 km	Ja
Ree	Zoogdieren	1 - 5 km	Ja
Veldmuis	Zoogdieren	1 - 5 km	Ja
Woelrat	Zoogdieren	1 - 5 km	Ja

Tabel 4: Waargenomen Nationaal beschermde soorten (Andere soorten § 3.3 Wnb) binnen een afstand van 5 km van het plangebied. Bron: NDFF – quickscanhulp, geraadpleegd 21-08-2017.

5.4.2 Verkennend veldonderzoek

5.4.2.1 Vaatplanten

Gezien het huidige gebruik zijn in het plangebied beschermde soorten vaatplanten uit te sluiten. De soorten Dreps en Naakte lathyrus zijn op het terrein niet gevonden. Deze soorten zijn niet te verwachten doordat de grond kalkrijk is. Daarnaast betreft de dichtstbijzijnde vindplaatsen van Dreps en Naakte lathyrus geen wilde planten maar gezaaide⁹. Andere soorten zoals: akkerdoornzaad, groot spiegelklokje, kleine wolfsmelk, en Naaldenkervel groeien op stikstofarme en matig voedselrijke grond.

⁹ Deze soorten zijn afhankelijk van inzaaien in akkerreservaten. Bron: Het blad, Orgaan van de Zeeuwse floristen en FLORON district 17 (Zeeland). Nr. 80, 2016.

Het terrein is, gelet op het agrarisch gebruik in het recente verleden, voedselrijk en bemest, waardoor het niet geschikt is, en deze soorten redelijkerwijs uit te sluiten zijn.

5.4.2.2 *Grondgebonden zoogdieren*

Het gehele plangebied is enkel geschikt voor Nationaal beschermde soorten zoogdieren waarvoor in Zeeland een provinciale vrijstelling geldt. Dit betreffen o.a. de egel, bunzing, haas, hermelijn, konijn, vos, ree, wezel en verschillende soorten muizen. De gewone zeehond en grijze zeehond vallen in het plangebied uit te sluiten op basis van ongeschikt habitat (rivieren en zee).

5.4.2.3 *Amfibieën, reptielen en vissen*

Het gehele plangebied is enkel geschikt voor Nationaal beschermde soorten amfibieën waarvoor in Zeeland een provinciale vrijstelling geldt. Dit betreffen o.a. de bastaardkikker, bruine kikker, kleine watersalamander en gewone pad. Aanwezigheid van andere soorten wordt uitgesloten. Geschikte habitats zijn afwezig of het plangebied ligt niet in het bekende verspreidingsgebied van betreffende soorten.

5.4.2.4 *Overige Nationaal beschermde soorten*

Het plangebied is, vanwege het agrarische gebruik, ongeschikt voor overige Nationaal beschermde soorten. Aanwezigheid van de nationaal beschermde soorten (zoals grote vos, kleine ijsvogelvlinder, grote modderkruiper, bosbeekjuffer, etcetera) is bovendien gelet op de grote afstand tussen de dichtstbijzijnde waarnemingen (tenminste 25 kilometer¹⁰) en het plangebied redelijkerwijs uit te sluiten.

5.4.3 Effectbeoordeling en toetsing

Het plangebied is enkel geschikt voor Nationaal beschermde soorten waarvoor in de provincie Zeeland een vrijstelling geldt. Aanvullend onderzoek naar deze soorten is niet noodzakelijk. Wel geldt te allen tijde de zorgplicht. Dit houdt in dat indien mogelijk schadelijke effecten op soorten zoals bastaardkikker, bruine kikker, kleine watersalamander, gewone pad, egel, bunzing, haas, hermelijn, konijn, vos, ree, wezel en verschillende soorten muizen zoveel mogelijk dienen te worden voorkomen. Te denken valt aan het verplaatsen van dieren naar veilige locaties buiten het werkgebied indien zij aangetroffen worden tijdens de werkzaamheden, of daar direct aan voorafgaand.

¹⁰ Bron: NDFF

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 *Beschermde gebieden*

6.1.1 Wet natuurbescherming

Significant schadelijke effecten door de activiteiten (tijdelijk en permanent) op beschermde habitatten of doelsoorten van het Natura 2000-gebied Oosterschelde worden niet verwacht. Voor stikstof is het echter niet mogelijk om een exacte effectbeoordeling te maken. Gedetailleerde informatie over uitstoot als gevolg van verkeer en gebruik is niet beschikbaar. Om hierover meer zekerheid te krijgen is een Aeries-berekening noodzakelijk.

6.1.2 Verordening ruimte

Op basis van de aard van de werkzaamheden en de ligging van het NNZ in een woonwijk valt voorhand uit te sluiten dat de activiteiten negatieve effecten hebben op het Natuurnetwerk Zeeland. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk. Wel dienen maatregelen te worden getroffen om te voorkomen dat verontreiniging plaatsvindt van het NNZ. Dit kan door het regelmatig verwijderen van afvalstoffen uit het NNZ tijdens de bouwfase.

6.2 *Beschermde soorten*

6.2.1 Soorten Vogelrichtlijn

6.2.1.1 *Niet jaarrond beschermde nesten en algemene vogels*

Het plangebied is geschikt voor voortplantingsplaatsen van algemene vogelsoorten. In gebruik zijnde nesten mogen in principe nooit worden verstoord. Door in dezen onder andere buiten het broedseizoen (grootweg 15 maart – 15 juli) te werken zijn schadelijke effecten op nesten van deze vogels te voorkomen. Het plangebied kan tijdens de uitvoering van werkzaamheden geschikt habitat

bieden voor oeverwaluw. Voorzorgsmaatregelen moeten getroffen worden teneinde vestiging van oeverwaluw tijdens de werkzaamheden in het plangebied te voorkomen. Deze algemene maatregelen dienen in een ecologisch werkprotocol specifiek voor het plangebied concreet gemaakt te worden (paragraaf 5.2.3.2).

6.2.2 Soorten Habitatrichtlijn

Binnen het plangebied wordt de aanwezigheid van vaste rust en of verblijfplaatsen en essentieel functioneel leefgebied van Habitatrichtlijnsoorten uitgesloten. Aanvullend onderzoek is niet nodig. Er hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden.

Het plangebied biedt tijdens uitvoering van grondwerkzaamheden geschikt leefgebied aan rugstreeppad. Door de voorgenomen activiteiten kunnen individuen worden verstoord wat schadelijke effecten op deze soorten veroorzaakt. Voorzorgsmaatregelen moeten getroffen worden teneinde vestiging van rugstreeppad tijdens de werkzaamheden in het plangebied te voorkomen. Deze algemene maatregelen dienen in een ecologisch werkprotocol specifiek voor het plangebied concreet gemaakt te worden (paragraaf 5.3.3).

6.2.3 Nationaal beschermde soorten

Het plangebied is potentieel geschikt voor Nationaal beschermde faunasoorten waarvoor in de provincie Zeeland een vrijstelling van kracht is. Voor deze soorten is er geen ontheffing vereist en aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk. Wel geldt voor deze soorten de algemene zorgplicht. Dit houdt in dat indien mogelijk schadelijk effect op soorten zoals bastaardkikker, bruine kikker, kleine watersalamander, gewone pad, egel, bunzing, haas, hermelijn, konijn, vos, ree, wezel en verschillende soorten zoveel mogelijk dient te worden voorkomen. Te denken valt aan het verplaatsen van dieren naar veilige locaties buiten het werkgebied indien zij aangetroffen worden tijdens de werkzaamheden.

6.3 Aanbevelingen

Los van de onderzoeksresultaten, maar als duurzame inrichtingsmaatregel “natuurinclusief bouwen”, heeft het de ecologische voorkeur om rekening te houden met flora en fauna in het nieuwe ontwerp.

- Maak gebruik van inheems gebiedseigen plantmateriaal.
- Breng in de gebouwen vogelnestkasten aan voor gebouwbewonende vogels of plaats vogelvides.
- Creëer verblijfplaatsen voor vleermuizen in de spouwmuur van de bebouwing.

- Streef naar inpassing van planten en dieren die in en rond het plangebied hun habitat (kunnen) vinden. In Tabel 2, Tabel 3 en Tabel 4 wordt opgesomd om welke soorten het gaat. Neem contact op met de deskundig ecooloog voor inrichtingsadviezen.
- Streef naar een zo ecologisch mogelijk beheer van het groen. Doel van het beheer is dan structurele aanwezigheid van holle, oude bomen voor soorten die gebruik maken van hollen. Ook lage vegetatie, struiken, rillen, wallen, etc voor kleine zoogdieren, amfibieën en vogels.
- Ecoresult B.V. kan u hierover adviseren en u kunt dit opnemen in de nieuwe situatie.

7 Geraadpleegde bronnen

7.1 *Literatuur*

Anon., 2016. Natuurbeheerplan Zeeland 2016 Beleidsnota. Provincie Zeeland, Middelburg

Anon., 2016. Het blad, Orgaan van de Zeeuwse floristen en FLORON district 17 (Zeeland). Nr. 80, 2016.

7.2 *Internet*

Beschermde soorten

NDFF Verspreidingsatlas – <https://www.verspreidingsatlas.nl/>

Wilde Planten – <http://wilde-planten.nl/>

Reptielen en amfibieën – <http://ravon.nl/>

Vogels – <https://www.sovon.nl/>

Libellen en vlinders – <https://www.vlinderstichting.nl/>

Beschermde gebieden

<https://zldgwb.zeeland.nl/geoloket/?Viewer=NatuurLandschap>

<https://calculator.aerius.nl/calculator/#>

Kadaster

<https://bagviewer.kadaster.nl/>

Kennisdocumenten soorten

<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>

Nationale Databank Flora en Fauna

<http://app.quickscanhulp.nl/>

Natuurwetgeving

<http://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2017-01-01#Hoofdstuk2>

www.rvo.nl

PDOK – Publieke Dienstverlening op de Kaart

<http://pdokviewer.pdok.nl>

Spelregels EHS

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brochures/2007/07/01/spelregels-ehs-beleidskader-voor-compensatiebeginsel-ehs-saldobenadering-en-herbegrenzen-ehs>

Vleermuisprotocol 2017

<http://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>

Bijlage 1 Foto-impressie plangebied

Zicht op het plangebied, vanuit het zuidoosten gezien in noordelijke richting. Foto: A. van Meurs, Ecoresult B.V.

De waterpartij ten zuiden van het plangebied. De waterpartij maakt deel uit van het NNZ. Foto: A. van Meurs, Ecoresult B.V.

Nieuw aangelegde watergang in het noordoostelijk deel van het plangebied. De bebouwing op de achtergrond betreft de woningen langs de Frederik Bollaan. Foto: A. van Meurs, Ecoresult B.V.

Het plangebied, gezien in westelijke richting. Foto: A. van Meurs, Ecoresult B.V.